

ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΡΕΤΑ – ΚΑΡΕΤΑ

(Δραστηριότητες από το βιβλίο της Αντ. Καραγκούνη «Εγώ, η χελώνα καρέττα-καρέττα», εκδ. Ακρίτας)

**ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΧΕΛΩΝΕΣ
ΧΕΛΩΝΕΣ ΚΑΡΕΤΑ-ΚΑΡΕΤΑ**

1. Να κυκλώσεις Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) για κάθε πρόταση:

Οι χελώνες υπάρχουν από την εποχή των δεινοσαύρων.

Σ   Λ

Ζουν περίπου 60 χρόνια.

Σ   Λ

Κάθε θηλυκή χελώνα γεννά από 50 – 120 αυγά ανάλογα με το είδος της.

Σ   Λ

Η Ελλάδα έχει και τα 7 είδη χελώνας.

Σ   Λ

Η καρέτα - καρέτα γεννά μόνο στην Ελλάδα.

Σ   Λ

Η Ζάκυνθος, η Κρήτη και η Πελοπόννησος έχουν τις σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας για τις χελώνες καρέτα - καρέτα.

Σ   Λ

Κάθε χρόνο υπάρχουν 300 περίπου νεκρές ή τραυματισμένες χελώνες.

Σ   Λ

Οι θαλάσσιες χελώνες έχουν πνευμόνια αλλά μένουν για ώρες ή μέρες κάτω από το νερό.

Σ   Λ

Ζυγίζουν 200 κιλά περίπου και έχουν μήκος γύρω στα 2 μέτρα.

Σ   Λ

Έχουν καβούκι με καφεπράσινο χρώμα και δυνατά δόντια.

Σ Λ

Γεννούν στη στεριά, εκεί φτιάχνουν τις φωλιές τους και πάντα τη νύχτα.

Σ Λ

Τρέφονται με μικρά ψάρια και κολυμπούν γρήγορα.

Σ Λ

Γεννούν κάθε χρόνο και φτιάχνουν πολλές φωλιές.

Σ Λ

Καλύπτουν τις φωλιές μέσα στην άμμο για να μην κινδυνέψουν τα αυγά.

Σ Λ

Τα αυγά χρειάζονται περίπου 7 – 10 εβδομάδες για να γίνουν χελωνάκια.

Σ Λ

Τα χελωνάκια βγαίνουν αμέσως από την άμμο με το φως του ήλιου και πηγαίνουν στο νερό.

Σ Λ

Οι αρσενικές θαλάσσιες χελώνες βγαίνουν και αυτές στη στεριά.

Σ Λ

Απειλούνται ή κινδυνεύουν από τον άνεμο, τη βροχή...

Σ Λ

Στις καρέτα – καρέτα αρέσουν τα φώτα και οι άνθρωποι.

Σ Λ

Τα μωρά χελωνάκια τα τρώνε ζώα της ξηράς ή μεγαλύτερα ψάρια.

Σ Λ

Οι θαλάσσιες χελώνες είναι φίλοι με τους ψαράδες ή τα αγκίστρια τους.

Σ Λ

Πεθαίνουν και από τις πλαστικές σακούλες.

Σ Λ

Αν βρω στην παραλία φωλιά χελώνας πρέπει να κλείνω το δρόμο από τη φωλιά προς τη θάλασσα με εμπόδια.

Σ Λ

Αν βρω τραυματισμένη χελώνα την πιάνω πάντα από το καβούκι.

Σ Λ

Την καλύπτω με υγρό ύφασμα και την κρατάω σε σταθερή θερμοκρασία όχι κάτω από 15 βαθμούς Κελσίου. Δεν τη ρίχνω στο νερό.

Σ Λ

Αν δω να έχει καταπιεί αγκίστρι, τραβάω το αγκίστρι από το στόμα της.

Σ Λ

Μπορεί μια χελώνα να φαίνεται νεκρή αλλά να είναι σε λήθαργο γι' αυτό ειδοποιούμε το λιμεναρχείο και τον ΑΡΧΕΛΩΝ.

Σ Λ

2. Η ακροστιχίδα του ΑΡΧΕΛΩΝΑ:

Α _____

Καταπίνουν οι χελώνες ...

Ρ _____

Περιοχή ωτοκίας στην Κρήτη.

Χ _____
τραυματισμένες ...

Βρίσκουμε συχνά νεκρές ή

Ε _____

Σ' αυτή τη χώρα γεννά η καρέτα – καρέτα.

Λ _____

Το φως τους ενοχλεί τις χελώνες.

Ω _____
περίοδος.

Λέγεται η διαδικασία της γέννας:

Ν _____

Τα νεογέννητα χελωνάκια λέγονται ...

Α _____

Η χελώνα δε γεννά μωρά, γεννά ....

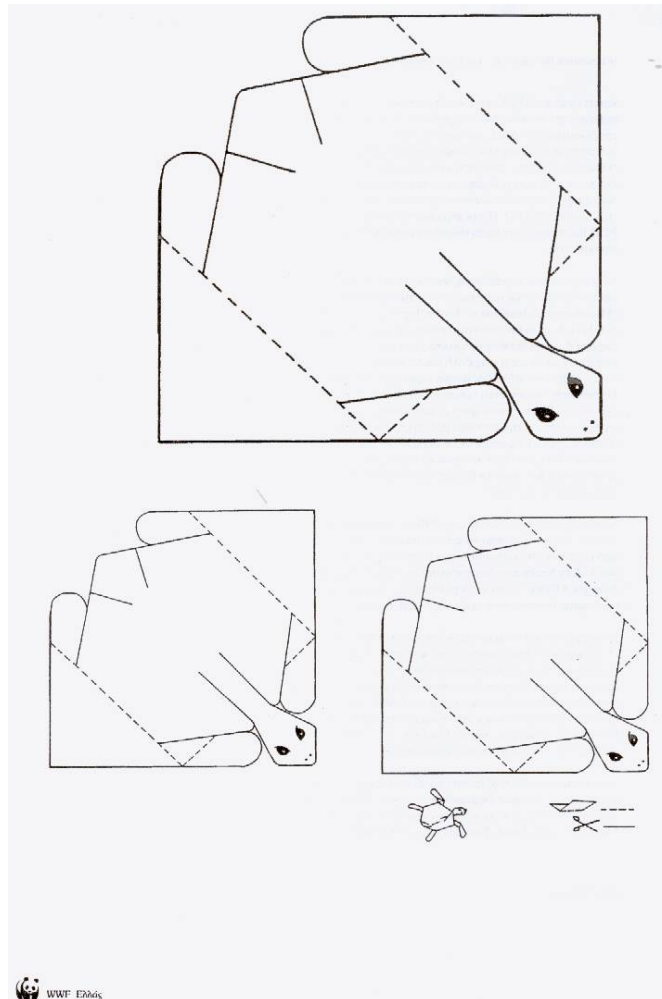
Σ _____
των χελώνων.

Τα ... χρησιμεύουν στη φροντίδα

Απαντήσεις ακροστιχίδας: αγκίστρια, Ρέθυμνο, χελώνες, Ελλάδα, λάμπες, ωτοκίας, νεοσσά, αυγά, σφουγγάρια

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ: χάρτινες χελώνες

Πολλά παιδιά πίστευαν ότι απειλούνται με εξαφάνιση μόνο κάποια ζώα της στεριάς και της θάλασσας. Δεν είχαν φανταστεί ότι υπάρχουν πολλά είδη πτηνών που απειλούνται με εξαφάνιση. Έτσι, όταν φτάσαμε σε ανάλογο κεφάλαιο στη «Γλώσσα», αποφασίσαμε να ασχοληθούμε λίγο και με τα πτηνά, που μέχρι τότε ήταν αρκετά... παραπνοεμένα!

Βέβαια με τόσο μεγάλο αριθμό απειλούμενων πτηνών, θα έπρεπε να αφιερώσουμε ολόκληρο χρόνο, ενώ εμείς δεν είχαμε πολύ στη διάθεσή μας. Έτσι επιλέξαμε, μάλλον τυχαία αλλά ενδεικτικά, κάποια είδη που λίγο πολύ μας φαίνονταν πιο γνωστά, ενώ παράλληλα κάλυπταν τις ευρύτερες κατηγορίες πτηνών (αρπακτικά, υδρόβια, κ.λπ.).

Μπορεί να μην ασχοληθήκαμε εκτεταμένα με τα πετούμενα της φύσης, όλο και κάτι όμως μας έμεινε ως γνωστικό απόθεμα, το οποίο ελπίζουμε να αξιοποιήσουμε στο μέλλον...

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΠΤΗΝΩΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα έχει μεγάλη ποικιλία βιοτόπων: θάλασσες, βουνά, δάση, λίμνες, ποτάμια, ακόμα και μέρη γυμνά... Επίσης είναι σταυροδρόμι τριών ηπείρων (Ευρώπη, Ασία, Αφρική). Λόγω της γεωγραφικής της θέσης και της γεωμορφολογίας της, λοιπόν, φιλοξενεί μεγάλο αριθμό πτηνών, άλλα μόνιμα και άλλα περιστασιακά.

Δυστυχώς, όμως, πολλοί από τους “φτερωτούς μας φίλους”, πάνω από 400 είδη σύμφωνα με πρόσφατες καταγραφές, απειλούνται με εξαφάνιση, όπως άλλωστε συμβαίνει και με άλλα είδη ζώων...

Στην κατηγορία των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση ανήκουν αρπακτικά, παρυδάτια, υδρόβια πουλιά και θαλασσοπούλια που είτε φωλιάζουν στην Ελλάδα, είτε είναι μεταναστευτικά και “ξεκουράζονται” εδώ κατά τη διάρκεια του μεγάλου ταξιδιού τους.

Κάποια από τα πουλιά που κινδυνεύουν σε παγκόσμιο επίπεδο είναι:

ο αργυροπελεκάνος, η νανόχηνα, η κοκκινόλαιμη χήνα, η βαλτόπατια, το κεφαλούδι, ο στικταετός, ο βασιλαετός, το κερκινέζι, η λεπτομούτα και ο αιγαιόγλαρος.

Μπορείς να φανταστείς ποια από τα πουλιά που αναφέρονται παραπάνω φαίνονται στις εικόνες που ακολουθούν; Αν το βρεις, γράψε το όνομά τους στα κουτάκια...

α)

β)

γ)

δ)

Κάποια άλλα είδη κινδυνεύουν μόνο στην Ευρώπη, όπως η λαγγόνα, ο μαυρόγυπας, ο γυπαετός, ο κραυγαετός, ο σπιζαετός και το χρυσογέρακο.

Υπάρχουν και σπάνια είδη, με την έννοια της περιορισμένης γεωγραφικής κατανομής, όπως ο θαλασσαετός, ο μαυροπετρίτης, η αετογερακίνα, ο στικταετός και ο μαυροκέφαλος γλάρος.

Διάβασε ξανά τα ονόματα των πτηνών που αναφέρονται. Παρατήρησες κάτι ως προς το όνομά τους; (συνθετικό ...). Τι σκέψεις σου προκαλεί αυτό το γεγονός;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Αν θέλεις να μάθεις μερικά ενδιαφέροντα πράγματα για κάποια από τα πουλιά που απειλούνται με εξαφάνιση, κόψε και κόλλησε τις φωτογραφίες και τα κείμενα του ίδιου χρώματος.

Ο Γυπαετός είναι ένα από τα σπανιότερα αρπακτικά πουλιά της Ευρώπης. Ζει αποκλειστικά σε ημιορεινά και ορεινά οικοσυστήματα.

Τα δύο τρίτα του ευρωπαϊκού πληθυσμού αετογερακίνας βρίσκονται στην Ελλάδα.

Ο μαυρόγυπας κινδυνεύει με εξαφάνιση στην Ελλάδα.

Η κοκκινόχηνα είναι μεταναστευτικό πουλί. Στην Ελλάδα ξεχειμωνιάζει στο Δέλτα του Έβρου. Είναι μία από τις μικρότερες σε μέγεθος χήνες, με μήκος σώματος 53 – 56 εκ.

Ο θαλασσαετός είναι ο μεγαλύτερος αετός στη χώρα μας και στην Ευρώπη με άνοιγμα φτερών 190 – 240 εκ. Έχει ένα χαρακτηριστικό αργό πέταγμα.

Ο μαυρόγυπας δε μεταναστεύει και σπάνια πετά μακριά από την περιοχή αναπαραγωγής του. Ζευγαρώνει για όλη του τη ζωή.

Τα κόκαλα των νεκρών ζώων (μικρού ή μεσαίου μεγέθους) αποτελούν την κύρια πηγή της τροφής του, την οποία αναζητά μόνος ή σε

ζευγάρια. Φτάνει σε μέγεθος τα 1,10μ., το άνοιγμα των φτερούγων του είναι γύρω στα 2,80μ. και το βάρος του κυμαίνεται από 5-7 κιλά.

Φωλιάζει σε απότομα βράχια των ακτών του Αιγαίου.

Ο μαυροπετρίτης ή βαρβάκι ζει στο Αιγαίο, στα ελληνικά νησιά του οποίου βρίσκεται το 75% του παγκόσμιου πληθυσμού του (περίπου 650 ζευγάρια).

Στην Ελλάδα ελάχιστα άτομα απαντώνται στην Στερεά Ελλάδα, στη Μακεδονία και στην Θράκη ενώ ο κύριος όγκος του πληθυσμού βρίσκεται στην Κρήτη (9-10 ζευγάρια).

Το κερκινέζι είναι μεταναστευτικό πουλί που στην Ελλάδα το συναντάμε κυρίως στη Θεσσαλία και τη δυτική Μακεδονία. Κυνηγεί ακρίδες, κρεμυδοφάγους, μικρά πουλιά, ποντίκια και σαύρες.

Τρέφεται κυρίως με υδρόβια πουλιά αλλά και με θηλαστικά, μεγάλα ψάρια, ακόμη και με ψοφίμια.

Ο αιγαιόγλαρος είναι το σημαντικότερο θαλασσοπούλι της Ελλάδας και της Ευρώπης που χρειάζεται άμεση προστασία. Στην Ελλάδα βρίσκεται ο μεγαλύτερος πληθυσμός του είδους. Τα κυριότερα σημεία αναπαραγωγής του είναι τα νησιά των Βορείων Σποράδων, τα Δωδεκάνησα, οι νοτιοανατολικές Κυκλάδες και τα Κύθηρα.

Είναι είδος γερακιού που κάποιες φορές φωλιάζουν σε περιστέρωνες μαζί με δεκάδες περιστέρια.

Ο πληθυσμός της Κρήτης αποτελεί το μοναδικό βιώσιμο πληθυσμό στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια, αλλά και το μεγαλύτερο νησιωτικό πληθυσμό του είδους στην Ευρώπη και τον κόσμο.

Τα αυγά που γεννά το θηλυκό (τέλη Φεβρουαρίου – αρχές Μαρτίου) τα επωάζουν και οι δύο γονείς. Η αναπαραγωγή του έχει περιοριστεί σε δύο περιοχές της Ελλάδας: τον Όλυμπο και τη Ροδόπη (Εθνικό πάρκο Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου).

Κυνηγά αγριοκούνελα, φίδια και άλλα μεγάλα

ερπετά.

Φωλιάζει σε χαμηλούς χωματόλοφους κοντά σε ποτάμια ή λίμνες. Τρέφεται σχεδόν αποκλειστικά σε λιβάδια με φυσική βλάστηση.

Στην προστατευόμενη περιοχή των Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα υπάρχει μια από τις ελάχιστες φωλιές θαλασσαετών στη χώρα μας!

Φωλιάζει σε ακατοίκητες βραχονησίδες, αλλά ξεχειμωνιάζει στη Μαδαγασκάρη. Είναι ένα είδος γερακιού μεσαίου μεγέθους, με χαρακτηριστικά μακριές φτερούγες και ουρά και επιδέξιο πέταγμα.

Οι φτερούγες της είναι μυτερές και δυνατές, τα πόδια της κοντά, το ράμφος και το κεφάλι της μικρά. Το κάτω μέρος του λαιμού, η κοιλιά και τα μάγουλα έχουν καστανοκόκκινο – βυσσινί χρώμα.

Φτιάχνει απλές φωλιές στο έδαφος, γεννά 2-3 αυγά που τα επωάζει για τρεις περίπου εβδομάδες. Τρέφεται κοντά στις ακτές με μικρά αφρόψαρα.

Κυνηγά μεγάλα έντομα στα νησιά ή πάνω από τη θάλασσα (όπως πεταλούδες ή νυχτοπεταλούδες) και πουλιά (κυρίως μεταναστευτικά).

Είναι το πιο σημαντικό είδος πτηνών που φιλοξενεί η Ελλάδα και από τα πιο ασυνήθιστα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συνήθως όμως φωλιάζουν σε ερειπωμένες κατοικίες ή αποθήκες.

Κύριες απειλές γι' αυτόν αποτελούν η μείωση των αλιευμάτων από τα οποία τρέφεται, ο πνιγμός σε αλιευτικά εργαλεία, η ρύπανση των θαλασσών, και η αλλαγή της μορφολογίας των νησίδων από την υπερβολική βόσκηση ή την αγροτική ή τουριστική εκμετάλλευση.

Πηγές:

www.ornithologiki.gr

www.wwf.gr

www.minenv.gr

www.birdplanet.gr

Απαντήσεις: α) αργυροπελεκάνος, β) βασιλαετός, γ) νανόχηνα, δ) λεπτομούτα

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ: «Το παιχνίδι του γύπα»

ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΝΑ ΦΥΣΗΕΙ ΡΙΣΕ Ή ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙΣ
ΦΩΛΙΑ
40

ΕΚΟΥΣΑΝ ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΜΕ ΤΗ ΦΩΛΙΑ ΧΑΝΕΙΣ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ
39
38
37

ΤΟ ΨΟΦΙΜΙ ΕΙΧΕ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΥΚΟΥΣ ΑΙΩΝΙΑ ΣΟΥ Η ΜΝΗΜΗ ΑΝΤΕ ΠΑΛΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ
12
11
13

ΒΡΗΚΕΣ ΨΟΦΙΜΙ ΚΑΛΗ ΟΡΕΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΧΩΡΙΣΕ 4 ΘΕΣΕΙΣ
10
9
8
7

ΟΙ ΗΓΕΤΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΣΩΣΟΥΝ ΟΙ ΓΥΠΕΣ ΡΙΞΕ ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ
14
15
16

ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΩΖΟΥΝ ΖΩΕΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΠΗΓΑΙΝΕ ΝΗΣΤΙΚΟΣ 5 ΘΕΣΕΙΣ ΠΙΣΩ
18
19
20
21
22

ΣΕ ΠΡΟΛΑΒΑΝ ΤΑ ΣΚΥΛΙΑ ΠΗΓΑΙΝΕ 2 ΘΕΣΕΙΣ ΠΙΣΩ
17

ΦΤΙΑΧΝΕΤΑΙ ΤΑΪΣΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΥΠΕΣ ΠΡΟΧΩΡΙΣΕ 3 ΘΕΣΕΙΣ
36
35
34
33

ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΟΥΣ ΓΥΠΕΣ ΚΑΙ ΤΙ ΕΓΙΝΕ;
32
31

Ο ΒΟΣΚΟΣ ΓΕΡΑΣΕ ΚΑΙ ΠΟΥΛΗΣΕ ΤΟ ΚΟΠΑΛΙ ΤΟΥ ΧΑΝΕΙΣ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ
29
28

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΧΑΛΛΕΙ ΠΗΓΑΙΝΕ 3 ΘΕΣΕΙΣ ΠΙΣΩ
26
25
24
23

27

28

29

30

WWF Ελλάς

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΑ ... ΠΤΗΝΑ!

Όπως όλα τα ζώα, έτσι και τα πουλιά προσαρμόζονται στο περιβάλλον για να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους.

Παρά τις ομοιότητές τους, λοιπόν, διακρίνουμε βασικές διαφορές σε κάποια χαρακτηριστικά τους.

► Να ενώσεις κάθε πουλί με το ράμφος και τα πόδια που του ταιριάζουν. Έπειτα, να βρεις από το πλαίσιο και να γράψεις το όνομα του καθενός.

πάπια

μούφος

πελεκάνος

γλάρος

πελαργός

όρνιο

? Έχουν σχέση το ράμφος και τα πόδια κάθε πουλιού με το είδος της τροφής του και το περιβάλλον που ζει;

► Στο παρακάτω κρυπτόλεξο «κρύβονται» λέξεις που σχετίζονται με τα αρπακτικά πουλιά. Μπορείς να τις βρεις;

ΨΟΦΙΜΙΑ   ΠΡΟΒΑΤΑ   ΓΙΔΑ
 ΚΟΠΑΔΙ   ΔΗΛΗΤΗΡΙΑ   ΛΥΚΟΣ
 ΚΥΝΗΓΙ   ΑΝΘΡΩΠΟΙ   ΓΚΡΕΜΟΙ   ΤΑΪΣΤΡΑ

Ψ	Ο	Φ	Ι	Μ	Ι	Α	Χ	Ι	Γ
Δ	Κ	Ο	Π	Α	Δ	Ι	Α	Π	Κ
Η	Β	Γ	Β	Δ	Τ	Ρ	Ζ	Ρ	Ρ
Λ	Υ	Κ	Ο	Σ	Α	Ψ	Ε	Ο	Ε
Η	Γ	Ω	Υ	Η	Ι	Φ	Κ	Β	Μ
Τ	Ι	Ο	Ν	Ε	Σ	Τ	Υ	Α	Ο
Η	Δ	Ζ	Α	Η	Τ	Θ	Ν	Τ	Ι
Ρ	Α	Κ	Ι	Μ	Ρ	Ξ	Η	Α	Π
Ι	Σ	Υ	Μ	Φ	Α	Ρ	Γ	Ω	Ν
Α	Ν	Θ	Ρ	Ω	Π	Ο	Ι	Β	Γ

? Τι σχέση έχουν οι λέξεις μεταξύ τους; Μπορείς να αφηγηθείς μια ιστορία χρησιμοποιώντας τις λέξεις που βρήκες;

? Πόσες από τις λέξεις αυτές σχετίζονται με τους ανθρώπους; Ποιες φανερώνουν κάτι καλό και ποιες κάτι κακό για τα αρπακτικά πουλιά;

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το περιβαλλοντικό μας πρόγραμμα σε καμία περίπτωση δεν ήταν «ένα ακόμη μάθημα». Προσπαθήσαμε να το εντάξουμε αρμονικά στη σχολική καθημερινότητά μας, να το συνδέσουμε με τις επιδιώξεις του Αναλυτικού Προγράμματος και με τη σχολική ύλη, να αξιοποιήσουμε τις γνώσεις που αποκτούσαμε σταδιακά μέσα από αυτό.

Έτσι, «δέθηκε» με όλα τα μαθήματα: Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά...

Για παράδειγμα, γράψαμε δικές μας ιστορίες, «στείλαμε» γράμματα σε αγαπημένα μας ζώα, γίναμε «δημοσιογράφοι», «παίξαμε» με λέξεις, παρομοιώσεις, μεταφορές, παροιμίες, μέχρι και ανέκδοτα είπαμε («Γλώσσα»).

Ακόμα, χρησιμοποιήσαμε το μέτρο για να συγκρίνουμε το ύψος μας με εκείνο των ζώων, κάναμε συγκρίσεις και φτιάξαμε μαθηματικά προβλήματα με το βάρος και την ηλικία, και γενικότερα εξοικειωθήκαμε με τους μεγάλους αριθμούς πολύ ευκολότερα μέσω του προγράμματος («Μαθηματικά»).

Διευρύναμε τις γνώσεις μας για το περιβάλλον που ζούμε, την αξία της βιοποικιλότητας, τα είδη πανίδας και πώς σχετίζονται με τη βλάστηση, το κλίμα, τις συνθήκες μιας περιοχής. Αξιοποιήσαμε το χάρτη για να προσανατολιστούμε και να αντιληφθούμε τη γεωμορφολογία διαφόρων τόπων της Ελλάδας και τις επιπτώσεις στη ζωή όχι μόνο τη δική μας αλλά και των ζώων της περιοχής («Μελέτη Περιβάλλοντος»).

Και όλα τα παραπάνω συνδυαζόμενα με εποχιακές κατασκευές ή με τη διάθεσή μας να γίνουμε δημιουργοί των δικών μας «έργων τέχνης» ή απλά να παίξουμε κάθε λογής παιχνίδια... (Εικαστικά).

Τελικά, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα εμπλούτισε πραγματικά την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και τον πνευματικό και συναισθηματικό μας κόσμο!

Παροιμίες με τα ζώα

Συμπλήρωσε σωστά τις παρακάτω παροιμίες.
Τα γράμματα που συνοδεύουν κάθε σωστή απάντηση σχηματίζουν το όνομα ενός μεγάλου θηλαστικού.

1. Όσα δε φτάνει η ..... τα κάνει κρεμαστόρια.

- ε. μαϊμού
- φ. αλεπού
- χ. καμήλα

2. Νηστικό ..... δε χορεύει.

- α. αρκούδι
- β. κατσίκι
- γ. μαμούνι

3. Ένας ..... δε φέρνει την άνοιξη.

- κ. μπούφος
- λ. κούκος
- μ. αετός

4. Βάλανε το ..... να φυλάει τα πρόβατα.

- ο. σκύλο
- α. λύκο
- η. γάτο

5. Δυο ..... μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα.

- υ. τάρανδοι
- η. βάτραχοι
- ι. γαίδαροι

6. Άλλα τα μάτια του ..... κι άλλα της κουκουβάγιας.

- μ. αετού
- ν. λαγού
- ξ. πελαργού

7. Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρώνε οι .....

- χ. κάμπιες
- β. πάπιες
- α. κόττες

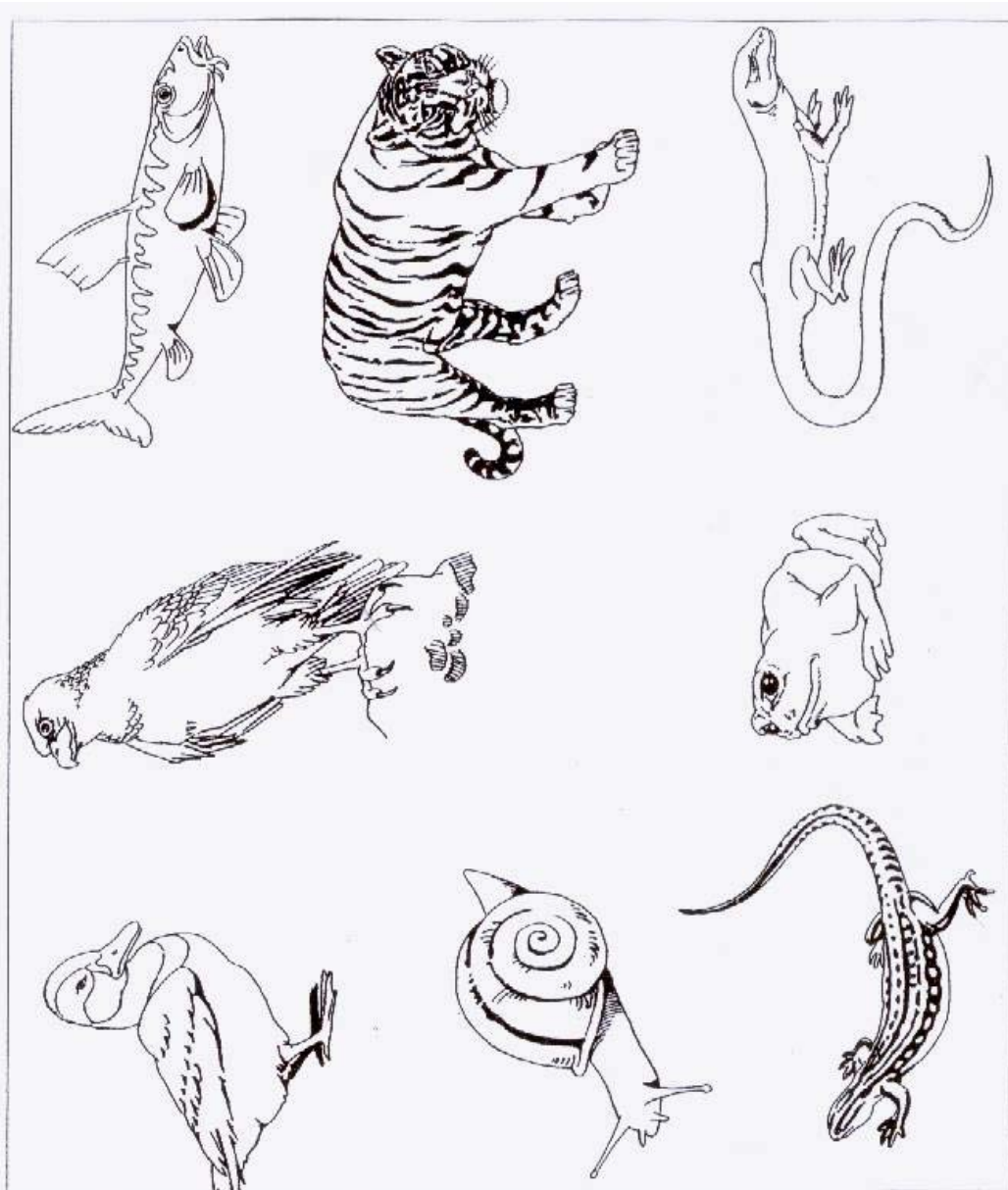

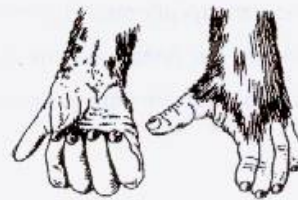
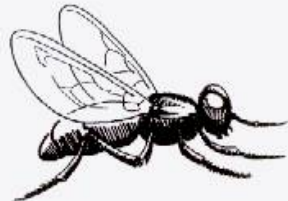
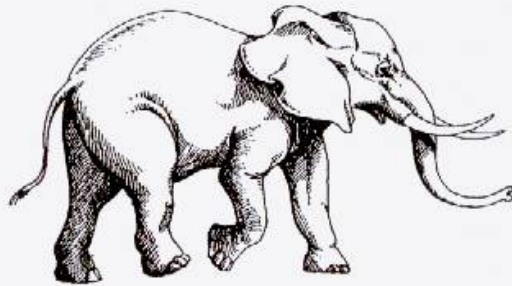
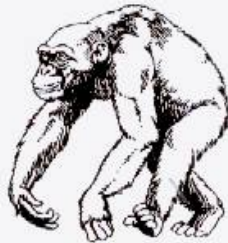
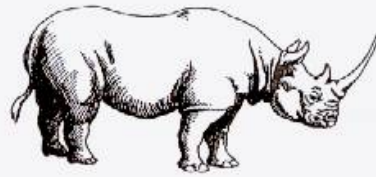
**ΕΞΗΜΕΡΩΜΕΝΑ
ΖΩΑ**

**ΑΓΡΙΑ
ΖΩΑ**

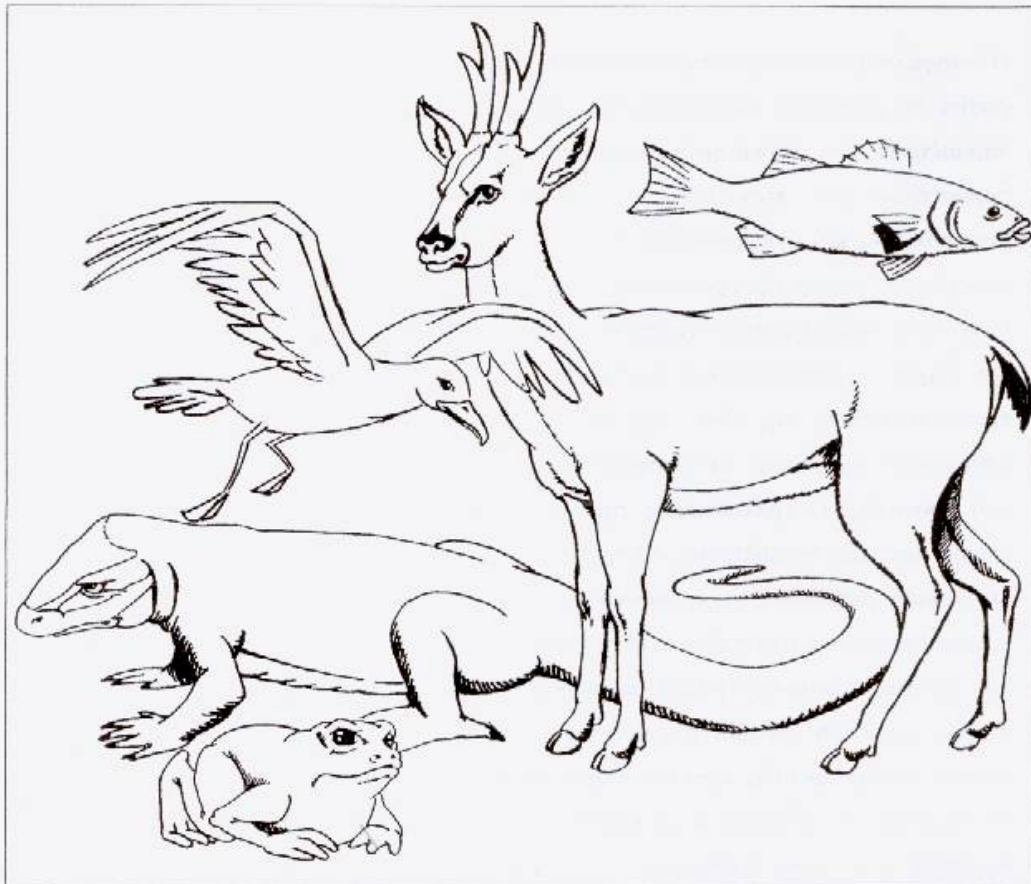
Ένωσε με μια γραμμή την εικόνα κάθε ζώου με την κατηγορία στην οποία ανήκει (εξημερωμένο ή άγριο).

Χρωμάτισε με μπλε χρώμα τα σπονδυλωτά ζώα
και με κίτρινο τα ασπόνδυλα.

Ένωσε με μια γραμμή τον οργανισμό με το μέρος του σώματός του που χρησιμοποιεί περισσότερο για την επιβίωσή του.

Όλα τα ζώα της εικόνας γεννούν αυγά, εκτός από ένα.
Βρες το και χρωμάτισέ το.

Κατασκευή σκαντζόχοιρου από αποξηραμένα φύλλα

Μάσκες λύκου και αρκούδας

Χάρτης της Ελλάδας – Συμπλήρωση ειδών ανά βιότοπο

Η αφίσα μας για το λύκο

Αρκούδα σε χειμερία νάρκη

Η αφίσα μας για τη μεσογειακή φώκια

Φτιάχνουμε παζλ και παίζουμε επιτραπέζια παιχνίδια

Θηλαστικά των Ελληνικών Θαλασσών

Δελφίνια

Ζωνοδέλφινιο
(Dorinella caeruleocephala)
Μήκος: 1,5 - 2,0 μ.
Βάρος: 70 - 90 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 20-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Εύβοια, στην Κρήτη και στην Πελοπόννησο.

Κοινό Δελφίνι

(Dorinella delphinus)
Μήκος: 2,7 - 3,4 μ.
Βάρος: 150 - 200 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 25-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

Σταυροδέλφινιο

(Stenonema grahami)
Μήκος: 2,4 - 3,8 μ.
Βάρος: 100 - 150 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 25-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

Ρυσοδέλφινιο

(Puffinera puffinaria)
Μήκος: 1,9 - 3,3 μ.
Βάρος: 50 - 70 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 25-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

Φωλιάνιες

Είδη φωλιάνιες, αλλά και κελύφους. Τα κελύφους είναι πολύτιμα για την παραγωγή κελύφινων προϊόντων. Τα κελύφους είναι πολύτιμα για την παραγωγή κελύφινων προϊόντων. Τα κελύφους είναι πολύτιμα για την παραγωγή κελύφινων προϊόντων.

Μεσογειακή Φωλιά

(Mediterranean Monk Seal)
Μήκος: 2,0 - 2,5 μ.
Βάρος: 100 - 150 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 25-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

Περιστερικό Επισκέπτες

Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

Πιρροδέλφινιο

(Puffinera puffinaria)
Μήκος: 2,0 - 2,5 μ.
Βάρος: 100 - 150 κιλά
Αρσενικό: 2 μήνες
Επιβίωση: 25-30 χρόνια
Παρατηρείται κυρίως στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια.

ΚΥΡΙΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΤΙΤΑΤΕΙ ΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΘΗΛΑΣΣΙΑ:

- Νόμος 2227/1994 (ΦΕΚ 101/Α/1994)
- Νόμος 2228/1994 (ΦΕΚ 102/Α/1994)
- Νόμος 2229/1994 (ΦΕΚ 103/Α/1994)
- Νόμος 2230/1994 (ΦΕΚ 104/Α/1994)
- Νόμος 2231/1994 (ΦΕΚ 105/Α/1994)
- Νόμος 2232/1994 (ΦΕΚ 106/Α/1994)
- Νόμος 2233/1994 (ΦΕΚ 107/Α/1994)
- Νόμος 2234/1994 (ΦΕΚ 108/Α/1994)
- Νόμος 2235/1994 (ΦΕΚ 109/Α/1994)
- Νόμος 2236/1994 (ΦΕΚ 110/Α/1994)

Επισημοποίηση: Α. Τσιφλίδης, Εκδόσεις: Ε. Λαός - 2009 © Αρχαιολογία, Ι. Βασιλειάδης

Αρχιπλάτος, Έργο: Αρχαία
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΙΣΤΙΟΤΙΘΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

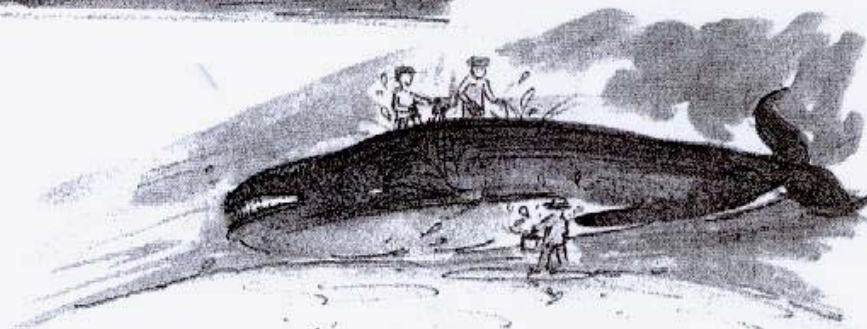
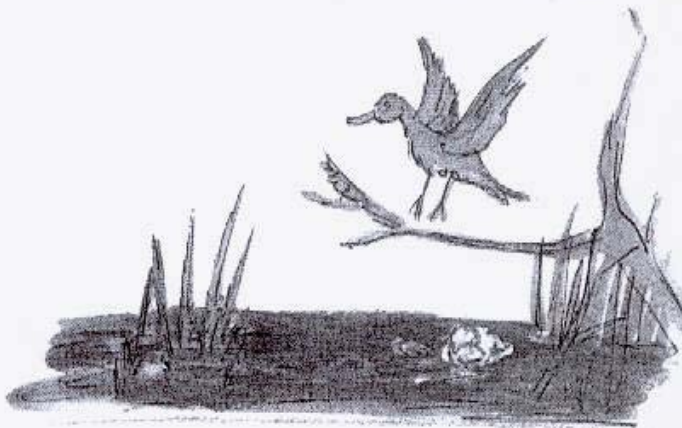
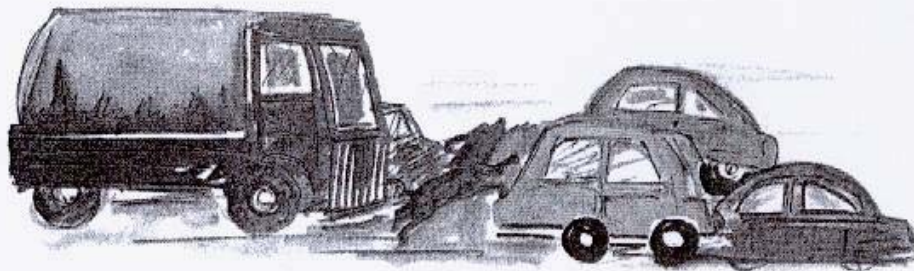
A collection of photographs and drawings of birds, including storks, swans, and eagles, pinned to a wall. The images show various species in their natural habitats, such as a white stork standing on a field, a swan in a pond, and several eagles in flight or perched on branches. There are also some colorful drawings of birds and a small illustration of a group of animals sitting on a bench.

Φέρνουμε κάθε είδους «υλικό» στην τάξη και το αξιοποιούμε...

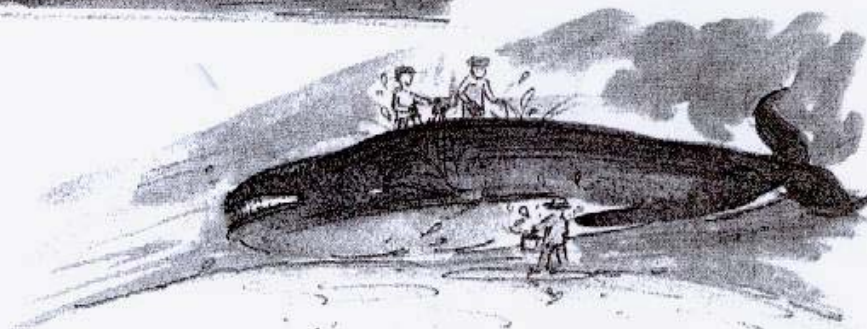
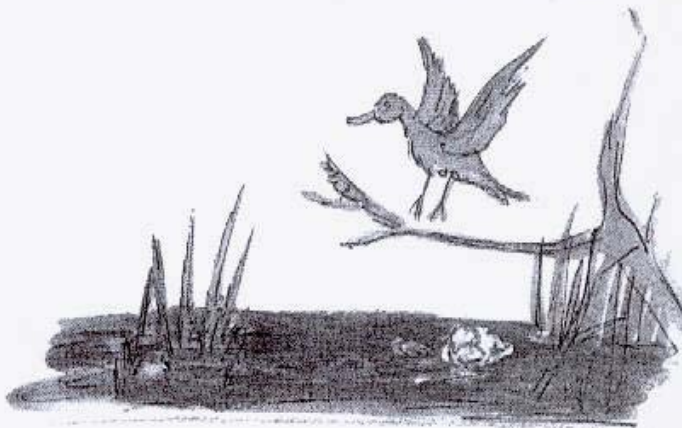
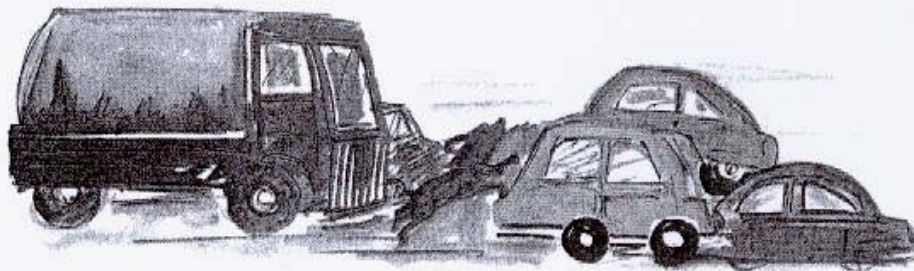
Παρατηρούμε τις εικόνες, συζητάμε και προτείνουμε τρόπους, ώστε να βοηθήσουμε τα ζώα να μην υποφέρουν.

Handwriting practice lines consisting of six horizontal lines with a spiral binding on the left side.

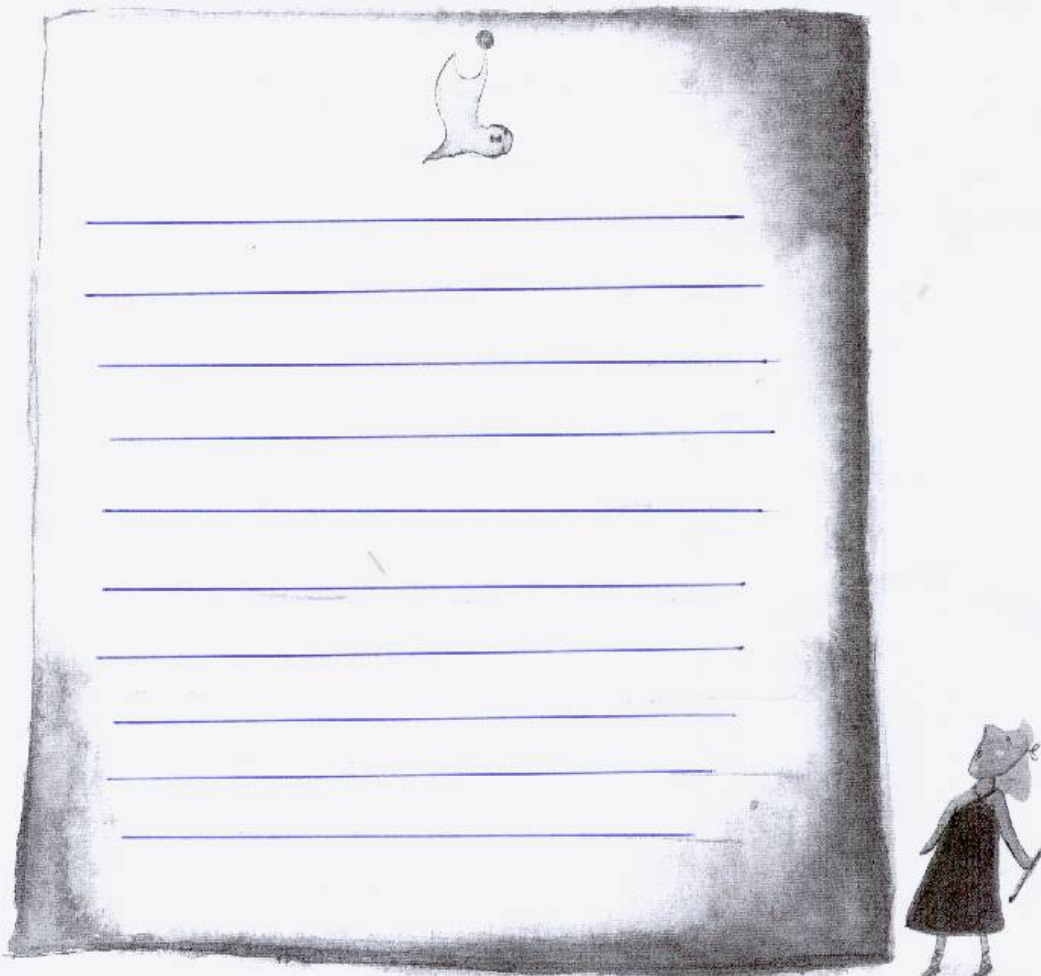
Παρατηρούμε τις εικόνες, συζητάμε και προτείνουμε τρόπους, ώστε να βοηθήσουμε τα ζώα να μην υποφέρουν.

Handwriting practice lines consisting of six horizontal lines with spiral binding on the left side.

Ένα ζώο κινδυνεύει να εξαφανιστεί!

Στείλε ένα γράμμα σε
μια περιβαλλοντική οργάνωση για να το βοηθήσεις.

Αυτές οι λέξεις θα σε βοηθήσουν:

Απειλείται, κινδυνεύει, πρόβλημα, σπάνια, εξαφάνιση,
είδος, φροντίζω, διατήρηση, προστασία, πλάσμα,
σεβασμός, περιβάλλον, επιβίωση.

Πέμπτη 4 Μαρτίου 2010

Αγαπητή μου χελώνα καρτέτα-καρίτα,
Χάρηκα πολύ όταν έμαθα ότι
υπάρχεις. Μόλις έμαθα ότι υπάρχεις
πήκα κατευθείαν στο δίκτιο για
να μάθω περισσότερα πράγματα για
σίνα. Έμαθα για σίνα ότι ζεις
στον ειρηνικό κλασικό και ότι
όταν εί...

Αγαπητή σε κοιτάω...

Έμαθα ότι οι άνθρωποι, έριξαν έναν μεγάλο δρόμο
που μπορεί να ηγηθούν και σε άλλους να σπιν
Ευχαριστώ για την απάντηση σου.
Αυτός ο δρόμος λέγεται Ευχυσία Οδός και περνά
από τη μέση του ζυγού.
Είπα στην επιθυμία σου ότι αυτός ο δρόμος

Αγαπητή δική, Έχω μια νέα ιδέα...
Έχω πια νέα νέα υπό έπαυση. Αυτά που
σε λίγο θα χυθεί. Μόλις να είσαι σαρκαράς αλλά
λατρεύεις το σταυρό. Ζεις στα βουνά των Βουνών.
Μάλιστα ο θείος Απόλλωνας έχει πάρει το όνομα
σου. Οι άνθρωποι σε νιώσαν κακό αλλά σου
θα προσπαθήσω.

Αγαπητή μου φίλη, σου γράφω αυτό το γράμμα +
για να σου πω πόσο πολύ ανησυχώ για εσένα.
Έχω ακούσει για το κυνήγι που σου κάνουνε κάποιο
κακοί άνθρωποι και θέλω να ξέρεις ότι υπάρχουν άνθρωποι
εδώ που σε αγαπούνε. Δεν θα σε αφήσουμε να εξαπα-
νηθείς. Θα κάνουμε τα πάντα για να σε προστατέψουμε!

Παρατηρώ τις παρακάτω εικόνες και τους δίνω τίτλους.

↑

↑

↑

→

Όνομα:

1

Διαβάσω το κείμενο και συμπληρώσω τα κενά με παρομοιώσεις:

Χθες το απόγευμα βγήκα μια μεγάλη βόλτα. Περπατούσα ήρεμα και αρχά _____ κοιτάζοντας γύρω μου.

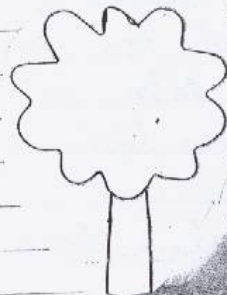
Έφτασα μπροστά σε ένα σπίτι που πολύ όμορφο _____ . Είχε έναν υπέροχο κήπο γεμάτο με τριαντάφυλλα κατακόκκινα _____ και πολλά δέντρα ψηλά _____ .

Έμεινα μπροστά στην πόρτα του με το στόμα ανοιχτό και το χάζενα _____ .

Ξαφνικά ξεπρόβαλε από τα κήμηλα ένα σκυλί άγριο _____ και άρχισε να μου γαβγίζει. Φοβήθηκα πολύ κι έτρεξα γρήγορα _____ για να απομακρυνθώ. Από τη βιασύνη μου έπεσα μέσα στις λάσπες κι έβγαλα χάλια _____ .

Όταν επιτέλους έφτασα στο σπίτι μου είχα ασπρίσει _____ . Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά _____ και τραύλιζα _____ .

Δεν νομίζω πως θα ξαναπάω ποτέ βόλτα σ' αυτή τη γειτονιά!

Φτιάχνω μια Ακροστιχίδα για κάποια από τα αγαπημένα μου ζώα:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

1. Και εκεί ζουν ζώα, που αναπνέουν με βράγχια.
2. Αυτός φροντίζει να αναπτύσσονται τα φυτά και να υπάρχει ζωή στον Πλανήτη μας.
3. Ποντά σ' αυτές ζουν οι βάρδαχοι.
4. Αυτό το ζώο μας δίνει το κρέας του, το γάλα του, το δέρμα του...
5. Ένα από τα ελάχιστα δηλητηριώδη έντομα, που ζουν στην Ελλάδα.
6. Το αρσενικό της χίδας.
7. Συνώνυμη λέξη με το άλογο.
8. Ένα οικόσιτο ζώο που ... βόσκει μαζί με τα προβατάκια.
9. Ένα πονηρό... άγριο ζώο, που ζει στην Ελλάδα.

Τοποθέτησε τις λέξεις στα τετράγωνα που ταιριάζουν.

ΑΓΑΠΗΛΩ

ΦΥΤΕΥΩ

ΠΡΟΣΦΕΡΩ

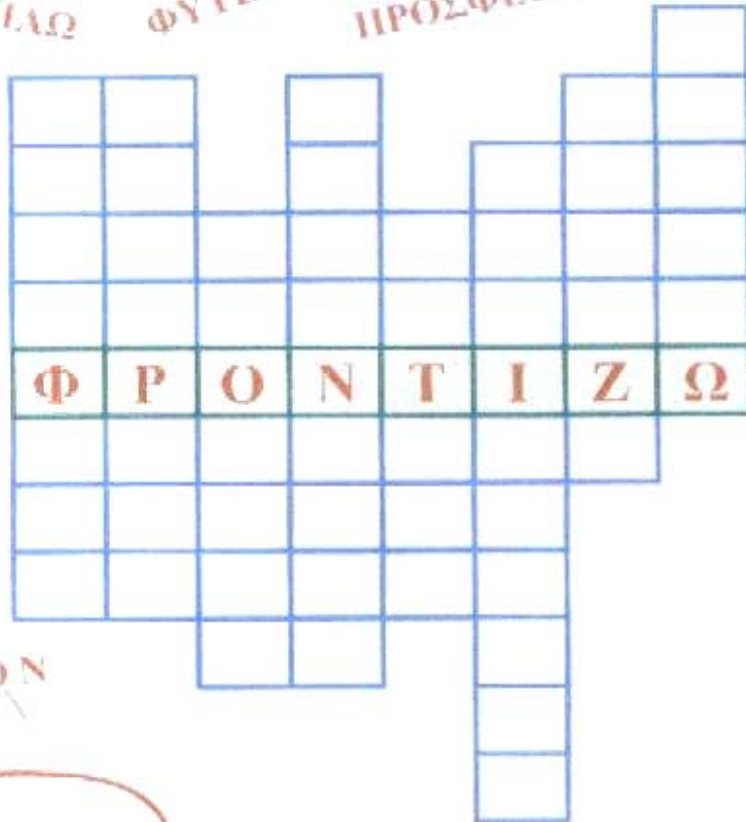
ΠΟΤΙΖΩ

ΠΡΟΣΕΧΩ

ΚΑΘΑΡΙΖΩ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΩ

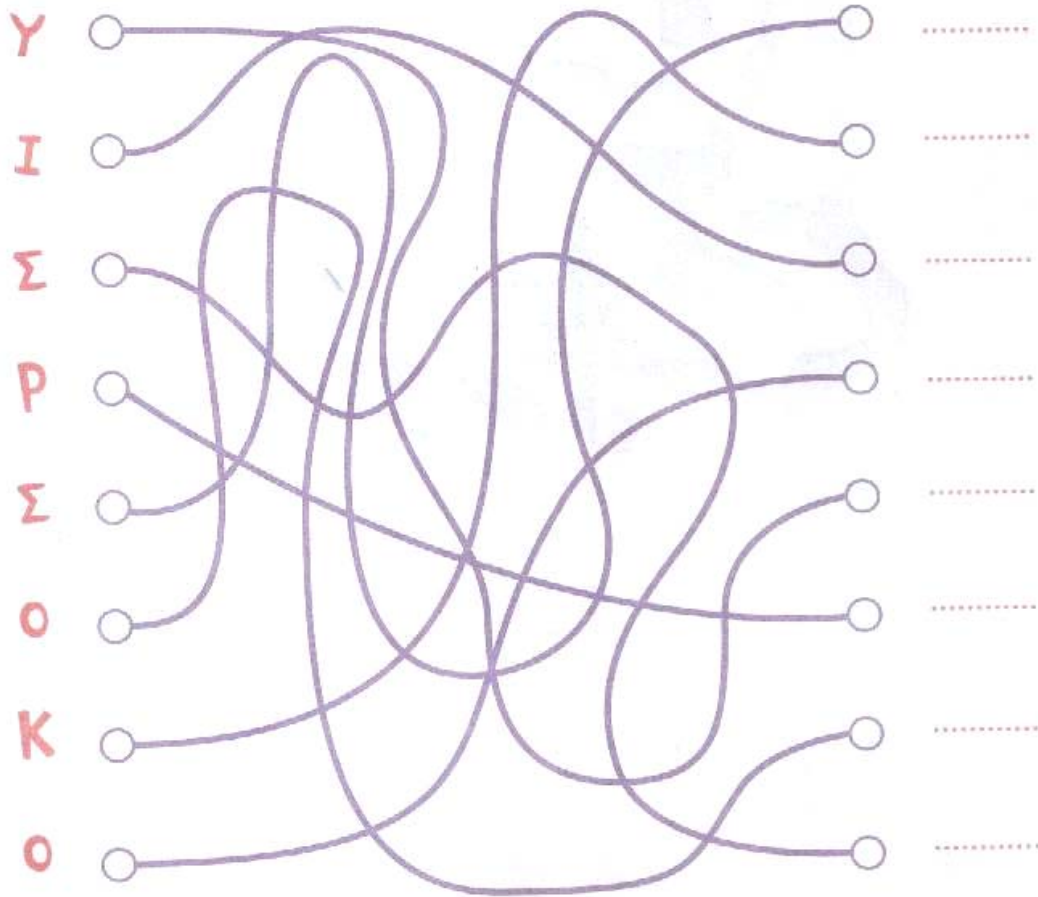

Συμπλήρωσε τους κατάλληλους αριθμούς, ώστε να επαληθεύονται τα αθροίσματα.

	2	3		15
7	3		2	17
4	1		5	13
			2	14
22	13	14	10	

Τα ζωάκια Τοσοδάκια καλωσορίζουν το χειμώνα! Να ακολουθήσεις τις γραμμές, να σημειώσεις τα γράμματα στις τελίτσες και θα δεις ποια λέξη σχηματίζεται.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΓΝΩΜΗ ΣΟΥ;

Απόψεις που ακούγονται	Συμφωνείς ή διαφωνείς; ναι - όχι	Γράψε τη δική σου άποψη
<p>Εσύ δεν μπορείς να βοηθήσεις στην προστασία των άγριων ζώων. Αυτή είναι δουλειά των ειδικών.</p>		
<p>Δε δημιουργεί πρόβλημα το να πετάμε τα σκουπίδια μας στη θάλασσα. Έτσι κι αλλιώς είναι τόσο μεγάλη, που δε θα γεμίσει ποτέ.</p>		
<p>Αν κάποιο ζώο κινδυνεύει στη γειτονιά σου, τότε πρέπει να ειδοποιήσεις κάποια περιβαλλοντική οργάνωση. Έτσι μπορεί και να το σώσεις.</p>		
<p>Είναι σωστό να αιχμαλωτίζουμε τα άγρια ζώα και να τα εκπαιδεύουμε για να μας δισσκεδάζουν.</p>		

Ενημερωνόμαστε και εμείς με τη σειρά μας ενημερώνουμε...

 WWF

2010 Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας

Με αφορμή το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας 2010, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς και το Μουσείο Ηρακλείδων σας προσκαλούν να γνωρίσετε τη μοναδική ομορφιά της ελληνικής φύσης και την αξία της βιοποικιλότητας σε μια έκθεση φωτογραφίας του Andrea Bonetti με τίτλο:

«Οι θησαυροί της ελληνικής φύσης»

Εγκαίνια: 14 Μαΐου 2010, 20.00
Διάρκεια: 14 - 30 Μαΐου 2010

Μουσείο Ηρακλείδων, Θησείο
Ηρακλείδων 16, 210 34 61 981

 Herakleidon
EXPERIENCE IN VISUAL ARTS

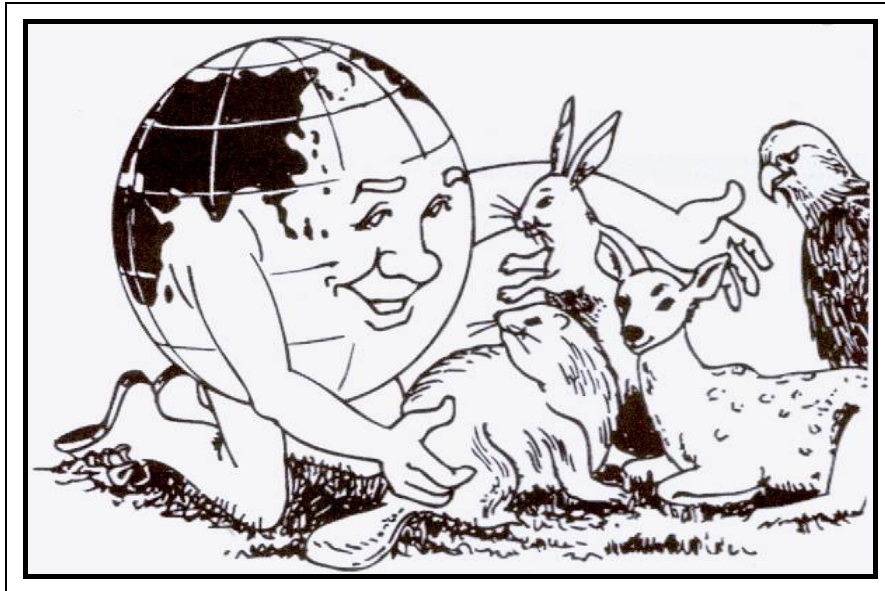
Ευχαριστούμε για την υποστήριξη τους, τις εταιρίες:
Βιοπών - Κουρέλας Δ.Ε. Τυροκομικά προϊόντα
IKEA - Κορνίζες
Κτήμα Πατεριανόνη: Βιολογικά κρασιά
Στραλιγκάς Ελευθέριος: Εκτυπώσεις

... γονείς και φίλους ...

... ή τους συμμαθητές μας με αφορμή την «Ημέρα προστασίας του περιβάλλοντος»...

2010 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

5 ΙΟΥΝΙΟΥ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗ ΦΥΣΗ,
ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ !!!

Β' δημοτικού

2009-2010

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- Προβατάκης Θ. – Δρόσος Κ. – Κατρά Μ., «Με τους μήνες συντροφιά ζωντανεύω τα παλιά...», τομ. Β' φθινόπωρο, Εκδ. Διάπλους
- Πρόγραμμα περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Μποδοσάκη – WWF), «Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο - Απειλούμενα είδη», ΑΘΗΝΑ 1995
- «Οδηγός δραστηριοτήτων λογοτεχνίας για τον εκπαιδευτικό», εκδ. Παπαδόπουλος
- Περιοδικό National Geographic KIDS, τεύχος Μαρτίου 2010
- «Παιδιά, ας μιλήσουμε για το περιβάλλον», Έκδοση του ΥΠΕΧΩΔΕ
- Κρεμεζή – Μαργαριτούλη Άννα , «Ζώα που κινδυνεύουν – Καρέτα», Εκδ. Ερευνητές
- Αντιγόνη Καραγκούνη, «Εγώ η χελώνα καρέτα – καρέτα», Εκδ. Ακρίτας
- Αντιγόνη Καραγκούνη, «Εγώ η φώκια Μοναχός», Εκδ. Ακρίτας
- Αντιγόνη Καραγκούνη, «Εγώ το ελάφι», Εκδ. Ακρίτας
- Φραντζέσκα Αλεξοπούλου – Πετράκη, «Ο πλανήτης εκπέμπει SOS», εκδ. Παπαδόπουλος
- Διμηνιαίο περιοδικό «Ανθρώπινες Αξίες – Οικολογία», τευχ.4
- Εγκυκλοπαίδεια «Για σας παιδιά»
- Εγκυκλοπαίδεια «Επιστήμη και ζωή»
- Εγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα»
- «Ζώα σε θερμά και ψυχρά οικοσυστήματα», Εκδ. Πατάκης
- «Μεγάλη εγκυκλοπαίδεια των παιδιών – Ζωικό βασίλειο 1», Βιβλιοθήκη Γνώσης από την εφημερίδα «Η Καθημερινή»
- Franklyn M. Branley, Molly Coxe, «Η Μεγάλη Άρκτος», Εκδ. Μοντέρνοι Καιροί

www.auth.gr/virtualschool
<http://lyc30.tripod.com>
www.virtualschool.web.auth.gr
www.wwf.gr
www.arcturos.gr
<http://el.wikipedia.org>
www.paidika.gr
www.archelon.gr
<http://biologion.blogspot.com>
www.skyros.gr
<http://users.forthnet.gr>
<http://skiros-skyros.pblogs.gr> (τοπική εφημερίδα)
www.ekpaz.gr
<http://1epal-volou.maq.sqh.gr>
www.clab.edc.uoc.gr
www.spinoza.gr
www.prasino.gr
<http://kpe-kastor.kas.sch.gr/>